

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2016:01

Skötsel och avverkning i tätortsnära skog i Båstads kommun

Forest multiple use plan – Båstad community

Johan Ifverson

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2016:01
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

Skötsel och avverkning i tätortsnära skog i Båstads kommun

Forest multiple use plan – Båstads community

Johan Ifverson

Handledare: Börje Börjesson, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0513

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2016

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2016:01

Omslagsbild: Glada stubbar, Foto Johan Ifverson.

Nyckelord: traktplanering, skötselhänsyn, strövområden

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

”Bättre sent än aldrig” eller kanske ”Sent ska syndaren vakna”. Jag vet inte vilket citat som passar bäst in men nu är examensarbetet slutfört trots att det är sju år sedan jag anställdes av Sydved AB då jag inte ens var halvvägs genom det tredje och avslutande året på Skogsmästarskolan. Jag får en skön känsla när jag tänker på att äntligen med detta arbetet få sätta punkt för mina studier i Skinnskatteberg.

Jag vill nu passa på att rikta ett tack till följande företag och personer.

Först ett tack till familjen och min fru Ida som tagit hand om barn, hem och hundar under den tid jag ägnat mig åt detta arbete.

Till Båstads kommuns Natur- och Skogsförvaltare Johan Mårtensson för förtroendet att få genomföra detta uppdrag.

Jag vill också tacka Börje Börjesson som varit handledare i detta arbete och som tagit sig an en efterslänrare som mig.

Till Sydved AB som gett mig värdefull kunskap och för nyttjandet av deras datorprogram.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	iii
1. ABSTRACT.....	1
2. INLEDNING	3
2.1 Bjäres skogar i historien	3
2.2 Båstad kommuns skötsel av grönområden idag.....	3
2.3 Allmänhetens syn på ett bra grönområde	4
2.4 Skötsel av tätortsnära grönområden	5
2.5 Syftet med examensarbetet	6
3. METOD.....	9
4. RESULTAT	11
4.1 Synen på det aktuella området från Kommunens Natur- och Skogsförvaltare.....	11
4.2 Stämpling och rågångsmarkering	11
4.3 Forn- och kulturmiljöer	11
4.4 Naturhänsyn.....	13
4.5 Arbetsbeskrivning till avverkningslaget.....	14
4.6 Befintliga anläggningar.....	15
5. DISKUSSION	17
5.1 Analys och slutsatser kring gallringen.....	17
5.2 Analys kring lämpliga informationstavlor	18
6. SAMMANFATTNING	21
7. REFERENSLISTA	23
8. BILAGOR	25

1. ABSTRACT

This work has been done together with Båstad community. It has resulted in a good planed thinning and an idea of what would be interesting for the citizens in the community.

To start this work a contact was taken with the forester in Båstad Kommun to get their impact on how they were thinking about the future of the area. It was also important to get a picture of how people think a good urban forest should look like. To get this information a study was needed on what was written in this subject and what was important to think about when planning the thinning of this area.

In the background study it showed the importance of keeping a natural forest with high variation. To have a mix with natural regeneration and old deciduous tree is a good example of high variation. Something that proved to touch people strong is their history and origin. In this area there were plenty of ancient sites that one had to take extra care of. Not least given that they are protected by law, but as I said has been shown to increase the comfort for people visiting the area.

The result of the work also led to some interesting topics to highlight the information to the public. Different natural environments and cultural environments were presented as examples and a review of the paths and likewise were given a draft measure to generate a better recreation area.

2. INLEDNING

Orten Båstad är kanske mest förknippat med tennisturneringar och jetsetfester. Men Båstad kommun och Bjärehalvön bjuder också på en fantastisk natur och en variationsrik och lång historia.

Ortsnamnet Båstad härstammar från tiden då Skåne var danskt och det hette från början fritt översatt till svenska båtstad alternativt båtställe, eller som det hette på danska Botzstædæ. Första gången som Ortsnamnet nämns är i ett köpebrev från år 1450 där den danska kungen och kronan köper mark från fyra lokala bönder. Båstad som hamnstad hade stor betydelse tidigt. Bjärehalvön befolkades tidigt och de första någorlunda fasta bosättningarna tycks ha kommit ca.4000 år f.Kr. enligt fynd av stenyxor och pilspetsar (Hassby 1999).

2.1 Bjäres skogar i historien

Skog var den största anledningen till att Båstad bildades. Det danska kungahuset ville komma åt skogen på Hallandsåsen och man behövde då en hamn som låg strategiskt till för att kunna skeppa virket till Köpenhamn. Last efter last hämtades av kronans skutor under hela sommarhalvåret. Under vintern avverkade bönderna skog på åsen som transporterades ner till hamnen och staplades i väntan på att en ny säsong med utlastning skulle komma igång (Båstad Kommun 2015 Länk A). Efterhand som man avverkade skogarna blev transportererna av ved till hamnen allt längre. Stora delar av Bjärehalvön avskogades helt. Under senare tid 1800-talet när det skulle byggas i området fick man köpa timmer från Markaryd i Småland då området fortfarande var i princip skogslöst (Gunnarsson 2008).

2.2 Båstad kommuns skötsel av grönområden idag

Till grund för kommunens skötsel av sina skogar ligger en policy (Båstad kommun 2015 Länk B) som antogs av kommunfullmäktige i december 2010. Den har delat in skötseln utifrån tre olika fokusområden.

- Sociala mål och riktlinjer
- Ekologiska mål och riktlinjer
- Ekonomiska mål och riktlinjer

I de olika fokusområdena finns det uppspaltat vad kommunen ska arbeta mot. Inom de sociala målen ligger bland annat att man ska öka tillgängligheten för barn, äldre, funktionshindrade samt nysvenskar. Man ska också öka kunskapen om naturen och dess värden bland medborgarna. Där kan detta examensarbetet förhoppningsvis bidra. De ekologiska målen innefattar bland annat man ska öka andelen död ved i skogen samt att man ska öka den biologiska mångfalden genom aktiva åtgärder inom sina fastigheter.

Idag är största delen av marken i kommunen privatägd och kommunen äger ca.100 ha produktiv skogsmark. Största delen är mindre grönområden vilka ligger insprängda i tätorterna. Med hänsyn till kommunens skogsmarksläge bedrivs idag inget egentligt skogsbruk utan man sköter till största delen skogarna för att vara rekreatiomsområden för kommunens invånare.

Markinnehavet är spritt över hela kommunen och består av mindre brukningsenheter på ca. två till fem hektar. Dock finns även lite större sammanhängande områden på 15-20 hektar.

På kommunens innehav finns en skogsbruksplan upprättad 2009/2010 av Sydved AB. Skogsbruksplanen nyttjas främst som ett verktyg för att hålla koll på åtgärdernas prioriteringar samt delvis som ett underlag till anbudslämnande för tjänster inom skogsskötsel och avverkning. Enligt planen fanns det 16 376 m³sk där nästan hälften bestod av ädellöv. Skogsbruksplanen har delat in innehavet i avdelningar där man har beskrivit alla avdelningar i detalj. Vidare har alla avdelningarna getts en målklass för att ge en bild av inriktningen av skötseln på det enskilda beståndet. Planen är alltså anpassad för att skogen ska kunna vara certifierad både enligt FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes). Kommunen har dock valt att inte ansluta sig till något av dessa certifieringssystem utan nöjer sig med att bedriva skogsskötseln som om man vore certifierad. Både PEFC och FSC är frivilliga certifieringssystem för skogsbruket och som ska säkerställa att det bedrivs ett uthålligt skogsbruk där man tar hänsyn till naturmiljöerna samt de som arbetar inom skogsbruket (Skogsstyrelsen 2015 Länk C).

Ca. nio hektar av kommunens totala innehav på ungefär 160 hektar är skyddad hänsynsmark så som naturreservat. Nästan 20 hektar är dessutom nyckelbiotoper. Då området har varit bebott under så lång tid finns det fornminnen i större delen av innehavet. Det rör sig om allt från gravhögar till stengärdesgårdar.

Vid avverkningar i grönområden sker en så stor del som är möjlig av drivningen med konventionella metoder. Dock behövs en stor andel motormanuellt arbete då som tidigare nämnts en stor del av skogen är ädellöv och då i regel för grov för att avverka med normala skördare.

2.3 Allmänhetens syn på ett bra grönområde

Vad en svensk medborgare anser är ett bra och trevligt grönområde beror givetvis på vilken medborgare man frågar. Dock brukar vissa naturtyper brukar vara mer populära än andra. Hur området ska se ut varierar utifrån vilken åldersgrupp som man frågar. Vår tätortsnära natur blir allt viktigare och behovet av de tätortsnära skogarna ökar. Idag lever 80% av Sveriges befolkning i tätorten (Johansson m.fl. 2009).

Barn är kanske de som mest uppehåller sig i miljön runt våra bostäder. Att göra naturen tillgänglig för våra minsta kan därför tyckas som en självklarhet. Att då dessutom ha lämpliga lekplatser i närheten till skog och natur kan därför vara en bra sak för att barnens fantasi och lekfullhet ska öka och dessutom erbjuda en större variationsmöjlighet i leken.

Hos de moderna svenskarna är tiden knapp och om det ska finnas tid för rekreation i naturen vill det till att naturen är lättillgänglig och inte ligger allt för långt från bostäderna. Enligt en studie visade det sig att nästan 85% vill ha ett rekreationsområde inom en kilometer från bostaden, alltså inom promenadavstånd. Om avståndet är längre än en kilometer uppges att det i regel beror på tidsbrist att man inte tillbringar mer tid i naturen (Rydberg & Aronsson 2004).

Människor har som regel svårt för drastiska förändringar i sin omgivning. Många vill ha en skog som ska se ut som den alltid har gjort. Just denna statiska syn på naturen kan vara svår att uppfylla då skog just är föränderlig. Dock kan man med rätt typ av skötsel vilket beskrivs nedan bidra till att eventuella negativa intrycket av åtgärder i skogen minskas.

Vad naturen och skogen är värd går givetvis att mäta i kronor per kubikmeter eller kronor per hektar. När det gäller tätortsnära natur finns värden som inte går lika enkelt att mäta i kronor och ören. Dock kan värdet av en naturmiljö intill bostäder speglas i bostadspriserna. Hur stor andel av bostadspriset som grundar sig i en trevlig miljö runt bostaden går ju givetvis inte att säga med exakta siffror.

För att öka trivseln i ett grönområde är diverse anläggningar viktiga. Som nämnts tidigare kan en lekplats i anslutning till ett grönområde ha positiva effekter. Lika så är det viktigt att hålla stigar öppna och tillgängliga. Många nyttjar dessa stigar för löpning, promenader, hundrastning etc. Under den mörka årstiden ökar ju möjligheterna till att vistas inom grönområdet om det finns upplysta stigar s.k. elljusspår. Underhållet av de olika typerna av anläggningar i naturen är minst lika viktigt som att sköta om skogen i sig själv.

2.4 Skötsel av tätortsnära grönområden

Skötsel av den tätortsnära skogen fordrar lika mycket kunskap om människor som om växter, djur och mark

(Rydberg & Aronsson 2004)

Vid skötsel av tätortsnära natur finns det ett stort antal parametrar att ta hänsyn till, långt många fler än vad som kommer i fråga när det gäller konventionellt skogsbruk. För att anpassa områdena till trivsamma platser som passar flera olika typer av rekreationer måste man fånga in ett antal viktiga frågor.

Att hålla en hög variation i områden är en viktig del. Att behålla och hugga fram grova träd i anslutning till klenare är ett bra sätt att öka variationen inom området. Att behålla "ruggar" av naturlig tät föryngring är ett annat sätt att bryta av och ge ett mer varierande intryck av skogen. För att bibehålla och nå en bra variation i skogen krävs i regel att en ganska intensiv skötsel tillåts. Vid den aktiva skötseln är det dock viktigt att det sker så skonsamt som möjligt mot både marken och de kvarvarande träden. Människor har som regel en ödmjuk och imponerad inställning till grova gamla träd och därför är det viktigt att hugga fram och gynna dessa i områdena. Att hålla skogen så naturlig som möjligt är i regel en positiv faktor för trivselen i grönområdet. Därför bör man nyttja den naturliga föryngringen istället för att plantera ett odlat plantmaterial. Det är dock aldrig att rekommendera att föryngra större områden vid ett tillfälle utan återigen behålla en så stor variation i skogen som möjligt. Denna teori stöds av Hörnsten (2000) i sin avhandling.

Att ta stor hänsyn till både växter och djur i det tätortsnära skogsbruket är mycket viktigt. Inte bara för att ge skogsbruket en god reklam mot allmänheten utan även för att behålla en så naturlig miljö som möjligt med ett rikt växt- och djurliv. Att ställa kvar döda träd och nyskapa död ved är därför ett steg i den riktningen. Att dessutom låta en del virke och ris ligga kvar i skogen ökar också denna mångfald. En bra åtgärd när man tar denna typ av hänsyn är att ändå lägga ihop detta ris och virke i mindre högar så kallade faunadepåer. Detta dels för att effektivisera skötseln men också för att det inte ska upplevas som "skräpigt" efter avverkningen och hålla tillgängligheten i området tillfredställande. En annan sak som är viktig vid naturvårdshänsyn är de stående döda träden inte står intill frekvent nyttjade stigar då döda grenar lätt kan trilla ner och orsaka skador på nyttjaren. Då är det bättre att fälla dessa och låta de ligga kvar som lågor i skogen.

Något som visat sig beröra människor starkt är vår historia och vårt ursprung. Städer och byar har som regel funnits på samma plats under lång tid och man kan ofta förvänta sig att hitta fornlämningar i skogarna runt tätbebyggda områden. Dessa är dessutom skyddade enligt lag (1942:350) om fornminnen, och kräver därmed alltid att hänsyn tas (Riksdagen 2015 Länk D). Skogsstyrelsen menar dessutom att glädjen med skogsbesöket kan öka om man låter skogsmiljöerna spegla vårt historiska ursprung (Rydberg & Aronsson 2004).

2.5 Syftet med examensarbetet

Som framgått av ovan har Båstad Kommun ett spritt skogsinnehav bestående av mindre fastigheter som i regel ligger insprängda i tätorterna. Nu ska ett av dessa områden gallras. Kommunen behöver genomföra en noggrann planering inför gallringen och det är bland annat detta som det här examensarbetet ska resultera i. Det aktuella området som ska gallras kallas i folkmun för "Puge-Eget". Namnet är dialektalt och refererar till att människor har tyckt det varit en

”puged” skog eller kuslig skog. ”Eget” syftar till att det under lång tid har varit ek som varit det dominerande trädslaget.

I området finns flera fornlämningar så som stengärde, fornåkrar, gravstenar och gravhögar som kräver extra hänsyn vid åtgärder. Det är ett mycket varierande område med mindre dungar med självföryngring av löv i klena dimensioner men det finns också områden med mycket gammal och grov ek och bok.

Vidare ska detta arbete resultera i ett förslag och en vägledning för att sätta upp informationstavlor vid höga naturvärden samt intressanta kulturhistoriska platser.

För att precisera det hela så ska följande frågeställningar och åtgärder göras:

- Stämpling av ädellöv
- Inventering av viktiga hänsynsområden
- Planering av avverkningen samt upprätta en arbetsbeskrivning och en avverkningensbeskrivning till avverkningsgruppen
- Inventera och studera lämpliga platser för informationstavlor

Förhoppningen är att med bakgrundsstudier kunna göra en så korrekt och bra avverkning som möjligt.

3. METOD

För att kunna genomföra arbetet och besvara tidigare ställda frågor krävdes en litteraturstudie för att få kunskap över vad som är viktigt att tänka på vid planeringen av avverkningstrakten. Vidare krävdes kunskap i hur en gallring av ädellöv ska utföras för att göra en så korrekt stämpling av området som möjligt. För att kunna genomföra en så bra inventering som möjligt krävdes ett bra kartmaterial och tillgång till GPS för att kunna markera ut fastighetsgränserna på ett säkert sätt.

Skogsbruksplanen och därmed framförallt beståndsdata för de aktuella bestånden har nyttjats för att bedöma virkesutfall m.m. Vidare har telefonkontakt med Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för fornminnen tagits för att få information om de berörda fornminnena samt om det fanns speciella önskemål i samband med avverkningen.

Nedan följer en beskrivning av de moment som genomgåts för att nå resultatet av examensarbetet.

- Kontakt med kommunens Natur- och Skogsförvaltare Johan Mårtensson för genomgång av det aktuella området. För att få kommunens syn och önskemål rörande det aktuella området samt ta del av kommunens kartmaterial över området och att det upprättas en information till allmänheten.
- Rågångs- eller gränsmarkering med hjälp av GPS för att snitsla in det berörda avverkningsområdet. Snitsla upp lämpliga basstråk för maskiner.
- Inventering och dokumentation av området för undersökning av värdefulla natur- och kulturmiljöer samt undersöka om det finns specifik fakta om dessa delar.
- Stämpling av ädellövsområde.
- Upprättande av arbetsbeskrivning för avverkningslaget
- Sammanställning av lämpliga objekt att belysa med information för allmänheten

4. RESULTAT

I denna del ska resultatet av både det praktiska och det mer teoretiska eller undersökande arbetet redovisas. För att få det lättare överskådligt har de olika delarna brutits ned i ämnesdelar i så kronologisk ordning som möjligt.

4.1 Synen på det aktuella området från Kommunens Natur- och Skogsförvaltare

Kommunen vill göra en vitaliserande gallring av området. Man är noga med att det inte får finnas uppenbart farliga träd i anslutning till stigar byggnader m.m. Kommunen ska dessutom restaurera stigarna efter avverkning genom att på stigarna lägga flis från en del av den grot (grenar och toppar) som blir efter avverkningen. Kommunen kommer vid avverkningsstart lägga upp information till allmänheten via sociala medier samt en insändare i den lokala tidningen. I denna varnas för att det är förenat med livsfara att vistas i närheten av avverkningsmaskiner. Kommunens invånare får då en information om varför man behöver göra de aktuella åtgärderna.

4.2 Stämpling och rågångsmarkering

I fältarbetet innefattas både stämpling av ädellöv samt snitsling eller markering av gränser och basvägar. Vid stämplingen utfördes denna på vanligt vis genom att med sprayfärg markera de stammar som skulle tas bort vid gallringen. Stämplingen är utförd så att friska vitala träd har gynnats. Där det finns äldre luckor i krontaket har boken börjat föryngra sig och föryngringen har nu en höjd på ungefär två meter. I dessa föryngringar har uttaget vid stämplingen varit högre. Fastighetsgränserna är uttagna med GPS och markerade med snitselband. Basvägarna hamnade till stor del på de befintliga stigarna i området.

4.3 Forn- och kulturmiljöer

Vid inventeringen hittades ett flertal hänsynskrävande objekt i området. I områdets västar del finns ett flertal stengärden. I centrala delarna av beståndet finns tre ganska tydligt markerade gravhögar som kräver stor försiktighet vid virkestransporter. De större tydligt markerade gravhögarna är från bronsåldern (ca.1800-500 f.kr). Vid kontakt med länsstyrelsen inkom instruktioner från deras kulturmiljöenhet om att träd som stod uppe på gravhögarna och som riskerade att radera dessa om de skulle bli vindfällade skulle tas ner. Här finns också en gravsten rest som har fått namnet Offerlundsstenen. Enligt Riksantikvarieämbetet finns det ett antal skålgropar som är en äldre tiders hållristning. Offerlundsstenen tros vara rest under yngre järnåldern (ca. 400-1050 e kr). I östra delen av beståndet finns ett fornåkersområde som inte fick skadas

av körspår. Intill den stora genomfartsvägen finns en milstolpe som är daterad till år 1873. Den är delvis täckt av grenar och annan vegetation.

Figur 1. Av kartbilden framgår samtliga fornminnen som finns i det aktuella området. Karta: Skogens Pärlor. Skogsstyrelsen

Figur 2. Offerdalsstenen samt en av de bronsåldersgravar som finns i området.
Foto Johan Ifverson

4.4 Naturhänsyn

Inom avverkningsområdets västra del finns ett stort antal grova äldre ekar och bokar, med en uppskattad ålder på 120 år. En hel del av dessa ska lämnas kvar som evighetsträd. I den västra delen finns det ont om stående och liggande död ved. I den östra delen av beståndet finns ett mindre område med ask som till största delen har dött på grund av askskottssjuka. Det finns stora mängder av död ved i denna del av beståndet. Både lågor och stående död ved finns. Den döda veden har en ganska klen diameter på max 25 cm, grövre död ved saknas nästan helt. I kantzonerna av bestånden finns flertalet bärande buskar och träd. Bland de vanligast förekommande är måbär, fläder och hägg. Körsbär finns utspritt i princip i hela området. I den östra delen finns som tidigare nämnts ett askkärr som under blötperioder har vatten stående i dagen.

Figur 3. Askkärr i östra delen, största delen av asken är död. Foto Johan Ifverson

4.5 Arbetsbeskrivning till avverkningslaget

Upprättandet av arbetsbeskrivningen eller traktdirektivet har gjorts i Sydveds datorprogram KEA (Köp EgenAvverkning). Arbetsbeskrivningen behandlar de delar som avverkningsgruppen bör känna till innan avverkningen ska påbörjas. Det görs en karta över området där området som är aktuellt för gallring är inritat och basvägar samt avlägg för virket är markerat. Vidare framgår av arbetsbeskrivningen en apteringsinstruktion där de olika sortimenten som är aktuella att plocka ut i avverkningen framgår.

Vägar	Virket måste ut på asfalterade vägar. Kör ej med band eller kedjor. Tänk på att sätta upp varningsskyltar vid avlägg
Avlägg	Lägg stockmattor för att undvika skador på vägarna vid utfart från skogen.
Ledningar	Det finns inga ledningar i området. Täck dock på att det finns gatlampor inne längs stigarna
Insnitsling	Gränser samt speciella hänsyn är snitslade
Avv. utförande	Gallra till största delen underifrån. I luckor där föryngringen har tagit sig görs mindre ljushuggningar för att släppa ner mer ljus till föryngringen. Döda träd som står intill stigarna och som kan vara farliga att ha kvar väljs och läggs i faunadepåer.
Förarbete	Innan avverkning måste området röjas. Tänk dock på att spara de finare föryngringsytorna och ställ kvar hassel och andra buskar där det är möjligt.
Ristäkt	Så mycket ris som möjligt samlas ihop och flisas.
Natur/kulturvård	Generell Naturvård
Fornminne	I området finns flera olika fornminnen, dessa får ej skadas. De flesta är markerade med snitsel men håll ögonen öppna då det kan finnas omarkerade fornminnen.
Avv.tidpunkt	Vid torr väderlek. Alternativt tjalade förhållande
Avverkningsanm	Ej aktuellt
Markägarkontakt	Natur och skogsförvaltare Johan Mårtensson Tel. 070-0000000
Övrigt	Kontakta inköparen innan start för ytterligare genomgång i skogen.

Figur 4. Utdrag ur Sydveds arbetsbeskrivning.

Figur 5. Detaljkarta från Sydveds arbetsbeskrivning.

4.6 Befintliga anläggningar

Längs stigarna där man kommer in i området finns en informationsskylt som berättar om områdets historia. Det är Länsstyrelsen som har satt upp dessa, men de är i mycket dåligt skick.

Figur 6. Skylt med information från länsstyrelsen. Foto Johan Ifverson.

Skicket på stigarna är dåligt, flera års lövfall har gjort att det bildats ett humuslager ovanpå de uppgrusade gångarna. Vid regn blir vatten stående och stigarna blir då hala och leriga. Lamporna längs elljusspåret är till stor del inväxta ibland träd och buskar, därmed sprider de inte det ljus som de borde.

Figur 7. *Stigarna är helt täckta i löv och humus Foto Johan Ifverson*

Figur 8. *Lamporna skymms av sly och grenar Foto Johan Ifverson*

5. DISKUSSION

Efter att ha gått runt och tittat på området kan jag konstatera att grönområdet har en mycket hög potential att bli ett betydligt trevligare rekreationsområde än vad det är idag. Målet med detta examensarbete var att förbereda en gallring av skogen samt att ge ett underlag till Båstad kommun för att de ska kunna öka trivselen i området. I området finns en stor del av de kriterier som man önskar ska finnas i ett bra grönområde så som äldre lövträd, stor variationer och fornminnen. Jag har dock i detta avsnitt valt att analysera och dra slutsatser kring två huvudområden. Det ena är hur man bäst genomför den tänkta gallringen samt ge förslag till lämpliga objekt att belysa med informationstavlor. Med tanke på hur viktig vi svenskar anser att vår natur runt våra boende är så är det konstigt hur lite material det finns om ämnet. Det viktigaste och det som jag anser saknas mest är handfasta råd och exempel på hur man ska sköta den tätortsnära naturen. Framförallt hur man ska gallra och föryngra områden som ligger insprängda i våra tätorter. Det finns idag en hel del att läsa om annorlunda och småskaliga alternativ vid skötsel av tätortsnära natur. Men för att klara av att sköta all areal måste det ske effektivt med konventionella metoder, inte minst med tanke på de ekonomiska aspekterna.

5.1 Analys och slutsatser kring gallringen

Vid denna typ av avverkning är en bra baktanke att ha med sig att man ska försöka "verka utan att synas". Körskador efter maskinerna måste undvikas i möjligaste mån. Lämpligaste väderförhållande är alltså torrperioder eller ännu bättre en tjälad mark. Det är av största vikt att man gör en noggrann planering av framförallt basvägar men även stickvägarna måste hamna på rätt ställe i terrängen för att undvika körskador. Ett bra sätt att undvika att behöva köra ut i de känsligaste områdena är att man fäller in träd manuellt till skördaren som är placerad på fastare mark och som kan ta tag i toppen på trädet och dra in detta till sig och där arbeta upp det. Ett som jag anser viktigt komplement till att undvika körskador är att nyttja en skotarentreprenör som har tillgång till stockmattor som kan läggas ut vid känsliga överfarter.

Förröjning är ett måste vid denna typ av avverkning. Det måste göras för att kunna samla groten för flisning samt för det rent estetiska intrycket av beståndet. Problemet med att ha kvar en allt för kraftig undervegetation när man ska samla ihop groten är att skotaren får tag på både grot från avverkningen samt den stående undervegetationen. Detta medför att sly rycks upp med rötterna och risken att få med s.k. föroreningar alltså jord och sten i flisen ökar. Vad gäller de rent estetiska värdena av en förröjningen kan konstateras genom tidigare erfarenheter med att arbetat i tätortsnära skogar att människorna som vistas där upplever att skogen är "snyggare" den är väl skött och man framhäver också de grova träden som står inne i beståndet.

Säkerhet är A och O brukar man säga och det gäller verkligen vid denna typ av arbete. Att få allmänheten att förstå att det är förenat med livsfara att vistas för nära maskinerna och motormanuell personal som håller på med trädfällning är inte helt enkelt. Om man därför annonserar i lokala medier och lägger upp information på sociala medier når man ut med detta budskap. Att sedan även sätta upp anslag på olika platser i området där man uppmanar folk till att iaktta försiktighet när de vistas i området. Jag anser att eftersom det finns en större skola som gränsar intill det aktuella området kan ett bra förslag vara att man ber lärarna uppmana och förklara för barnen om riskerna med att vara ute i skogen under pågående arbete.

För att nå en så hög acceptans som möjligt från kommunens invånare som möjligt tror jag det är viktigt dels med den information man går ut med i förväg som ska beskriva varför man gör en gallring i området och att man också förklarar att direkt efter en sådan gallring kan skogen se ganska annorlunda ut men att det är ett långsiktigt arbete att hålla skogen vital och om något eller några år kommer skogen ha repat sig efter åtgärderna. Vidare är det viktigt att själva arbetet sker under en koncentrerad tid för att undvika längre störningar i området. Detta gäller givetvis allt från avverkningen till borttransporten av virke med lastbilar samt flisningen av groten.

5.2 Analys kring lämpliga informationstavlor

Det finns många möjligheter och alternativ på saker som kan vara intressanta att belysa. Jag anser att man ska byta de skyltar som står utplacerade inom området idag. De är i mycket dåligt skick dock är texten väldigt bra skriven och kan absolut finnas på de nya skyltarna. Denna text beskriver området i sin helhet och går även in på vissa av fornlämningarna i detalj. Dock måste man veta vad man ska titta efter i naturen om du vill finna några av de beskrivna fornminnena. Jag anser därför att man borde visa de aktuella fornminnena med en liten skylt där de finns för att fler ska få se dessa. Det som saknas helt på området är skyltar om den natur man befinner sig i. Jag anser att man kan sätta upp kortfattade enkla skyltar vid intressanta objekt. Nedan finns ett antal bilder som visar en del intressanta objekt som skulle kunna vara aktuella att sätta upp skyltar vid. Jag tycker det är bra att inte bara visa det som finns naturligt i skogen utan också det som vi människor har skapat, ett bra exempel på en faunadepå är värd att belysa med information. Här skapar man livsmöjligheter för många arter som är beroende av död ved och ger därmed tillbaka till naturen.

Figur 9. Grova äldre lönträd har som regel ett högt naturvärde och många både insekter, mossor och lavar är beroende av dessa. Foto Johan Ifverson.

Figur 10. Stående döda träd som i det här fallet en ek är hem åt många olika arter. Foto Johan Ifverson.

Figur 11. På bilden syns ett bra exempel på en faunadepå. Foto Johan Ifverson.

6. SAMMANFATTNING

Detta examensarbete är gjort för att få fördjupa sig i kunskapen om hur man på ett bra sätt kan förvalta en tätortsnära natur. Detta arbete har inneburit en hel del arbete i fält, men till att börja med genomfördes en litteraturstudie i ämnet.

Detta arbete handlar om hur man ska genomföra en gallring i ett tätortsnära skogsområde. Det aktuella området ägs av Båstads Kommun och ligger i en by som heter Förslöv. Båstads Kommun äger ca. 100 hektar produktiv skogsmark, skogsmarken är uppdelad på mindre över hela kommunen spridda fastigheter. Kommunens skötsel av skogsmarken följer en skötselpolicy vilken är antagen av kommunfullmäktige. Skötselpolicyen är indelad i tre huvudpunkter de sociala målen samt de ekologiska och ekonomiska målen.

En av de absolut viktigaste faktorerna för att människor ska trivas med grönområdet är att man har en god tillgänglighet till området. Att då se till att stigar och liknande har en hög standard och inte stänger ute äldre och rörelsehindrade. I den rent allmänna skötseln av tätortsnära skogar är det viktigt att tänka på att naturen ska ge ett så naturligt intryck som möjligt. Att ha en hög variation i området vad gäller åldersfördelningen ger en trevligare skog. Att ha en hög biologisk mångfald ökar trivselen i området för människor. Det är därför viktigt att ha en hög nivå på naturhänsynen. Områden med rika kulturmiljöer är en faktor som visat sig ge ett stort intryck på människor. Människor berörs ofta av att befinna sig i område där man känner sin historia och ursprung.

Att hålla en hög informationsnivå till allmänheten är ett bra sätt för att få acceptans för de åtgärder som görs i skogen. Att på ett bra sätt förklara varför man gör en gallring eller liknande åtgärder. Med en bra information kan man även väcka ett intresse bland människor för naturen och även skogsbruk, något som bara kan vara mycket positivt. Vid avverkning i tätortsnära natur är det av största vikt att man gör en noggrann planering innan avverkningen påbörjas. Denna planering kommer förhoppningsvis leda till att man håller en högre kvalitet på åtgärden och minskar risken för spårbildning och andra oönskade problem.

7. REFERENSLISTA

7.1 Tryckta källor

Johansson A. Kollberg S. Bergström K. (2009) *Grönområden för fler - en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund: Statens Folkhälsoinstitut.

Gunnarsson B. (2008) *Bjärebygden 2008 – årsbok för Bjäre härads hembygdsförening*. Båstad: Bjäre härads hembygdsförening

Hassby R. (2000) *Båstads Historia - Berättad av Rune Hassby*. Båstad: Föreningen Gamla Båstad.

Hörnsten, L. (2000). *Outdoor recreation in Swedish forests - Implications for society and forestry*. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet. Avhandling.

Rydberg D. & Aronsson M. (2004) *Vår tätortsnära natur - en bok om förvaltning och skötsel*. Jönköping: Skogstyrelsens förlag.

7.2 Elektroniska källor

Länk A

Båstad Kommun (2015) *Båstads historia*. [Online] Tillgänglig: <http://www.bastad.se/kommun-samhalle/om-kommunen/om-bastad/historia/?tab=media>

Länk B:

Båstad Kommun(2015). *Policy för Båstads kommuns skogsinnehav* [Online] Tillgänglig: <http://www.bastad.se/Documents/Kommun%20och%20samh%C3%A4lle/Om%20kommunen/Kommunfakta/F%C3%B6rfattningssamling/Policy%20planer%20och%20program/Policy%20f%C3%B6r%20B%C3%A5stads%20kommuns%20skogsinnehav.pdf>

Länk C

Skogstyrelsen (2015) *Certifierad skog enligt FSC och PEFC*. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Aga-skog/Hansyn-till-miljon/Certifieringar/>

Länk D

Sveriges Riksdag (2015) *Svensk författningssamling 1942:350*. [Online] Tillgänglig:
https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1942350om-fornminnen_sfs-1942-350/?bet=1942:350

8. BILAGOR

8.1 Utdrag ur skogsbruksplanen

2 / 13: Ålder, skala 1:10000

Utskriven: 2014-02-14

Län: Skåne län Kommun: Båstad Församling: Båstad-Östra Karup
Planen: Båstads kommun Id: 127801600

Sydved

3 / 13: Ålder, skala 1:10000

Utskriven: 2014-02-14

Län: Skåne län Kommun: Båstad Församling: Båstad-Östra Karup
Planen: Båstads kommun Id: 127801600

Sydved

Avdelningsbeskrivning

Skifte: 0

i = grön kommentar, ii = generell kommentar,
iii = åtgärdskommentar, iv = speciella värden ¹

Avd nr	Areal ha (-avdrag) (skikt)	Ålder år	Hkl (Skikt)	SI	Virkesförråd		Mål klass	Trädslag	Med diam cm	Beskrivning	Åtgärd Alternativ	När	Uttag inkl tillväxt		Årlig tillväxt m ³ /ha	Not ¹
					ha	avd							%	m ³ /sk		
46	2.5	115	S2	F26	235	588	NS.b	Löv 5 Bok 90 Ek 5		FÖRMINNESOMRÅ HASSEL	Ljushuggning	2	20	131	5.0	
47	4.4	95	S3	E22	212	933	NS.b	Löv 15 Bok 20 Ek 20 Björk 15 Oädel 30		FÖRMINNESOMRÅ DELVIS FÖRUMPAT VARIERANDE	Naturvårdshuggning	2	10	104	4.7	
48	0.6									INÄGOMARK						

8.2 Policy för Båstads kommuns skogsinnehav

BÅSTADS KOMMUN

Författningssamling

Antagen av kommunfullmäktige den 8

december 2010, § 214 Dnr: 318/10 -831

Policy för Båstads kommuns skogsinnehav

Övergripande strategi för kommunens skogsinnehav

Kommunens skog ska ha höga och långsiktiga hållbara sociala, ekologiska och ekonomiska värden

Sociala mål och riktlinjer

- Skogen ska skötas så att goda förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv skapas.
- Kommunen ska öka medborgarnas kunskap om skogen och dess värden.
- Kommunen ska genomföra särskilda satsningar för att öka användandet av skogen inom grupper som barn, äldre, funktionshindrade och nysvenskar.
- Användandet av s.k. skolskogar som används i pedagogiska syften ska öka.
- God genomsikt ska eftersträvas vid skötsel av skogen vid gång- och cykelbanor samt vid motionsspår.
- I anslutning till friluftsanordningar och tomter ska hänsyn tas till trygghets- och säkerhetsaspekterna. Farliga träd som kan skada människor eller anläggningar ska åtgärdas.
- Fastighetsägare och boende ska ges möjlighet att efter godkännande från kommunen, på egen bekostnad, ta bort störande vegetation i anslutning till bostaden, dock inte större träd. Tillstånd lämnas om åtgärden inte har negativ påverkan på skogen med hänsyn tagen till övriga mål samt om sökande kan styrka att han eller hon kan hantera nödvändiga maskiner och känner till säkerhetsföreskrifter för arbetet, alternativt anlitar extern expertis för arbetet.
- Kulturmiljöer ska bevaras och göras mer tillgängliga och synliga.

Ekologiska mål och riktlinjer

- I kommunens skogar ska en hög generell naturvårdshänsyn gälla.
- Skogen ska skötas så att förutsättningarna för de arter och naturtyper som finns bevaras och utvecklas.
- Naturtyper av särskilt värde som nyckelbiotoper och liknande miljöer ska bevaras och utvecklas.
- Andelen levande (död) ved ska öka.
- Andelen lövträd ska öka.
- Naturvårdande insatser som ökar den biologiska mångfalden såsom frihuggning av grova lövträd, skogsbete och återskapande av naturliga vattenregimer ska genomföras där det är lämpligt.

Ekonomiska mål och riktlinjer

- Skogsbruket ska bedrivas på ett ekonomiskt hållbart sätt.

- Bestånd avsatta för produktion ska ge hög ekonomisk avkastning.
  - Bestånd avsatta för produktion ska skötas så att god virkeskvalitet erhålls.
- Avkastningskravet ska balanseras